

Corpus Juris Hungarici

KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft, 2000.

(CD-Rom)

Egy társadalomról és a berendezkedéséről nagyon sokat elmondanak a jogszabályai. A gazdasági élet minden résztvevője többszörösen is a jogrend erőterében végzi a tevékenységét. Betartjuk-e üzleti kapcsolatainkban a jogszabályokat vagy sem, mások betartják-e azokat velünk szemben vagy nem, azok mindenképpen meghatározó szerepet játszanak – ha másként nem, úgy azzal, hogy az általuk meghatározott szabályokhoz és normákhoz viszonyítjuk a valóság eltéréseit. Van, ahol a menetrend is arra való, hogy mindig tudjuk, mennyit késik a vonat.

A CD-n közreadott kiadvány a magyar jogszabályokból ad bőséges és valóban nagyon érdekes válogatást, amely Szent István dekrétumaitól a Gazdasági és Műszaki Akadémia létesítéséről szóló 1949. évi XIX. törvénycikkig, az erdélyi jogszabályok sorában pedig az 1744. évi törvénycikkektől az 1848. évielégig ível. Ez utóbbiak között egyrészt ott szerepel az 1848. évi I. tc. Magyarország és Erdély egygyé¹ alakulásáról, másrészt az 1847. évi XXIX. tc. arról, hogy Hummelauer Károly honfiusítottatik.

Messze több, mint jogtörténet, ez maga az élő magyar történelem. Ami a segítségével élénk tárul, az nagyon is érdekes mindenkinek, aki érdeklődik a történelmünk, a korábbi magyar társadalmak mű-

ködése, belső viszonyai iránt. Korábbi korok gondolkodásmódja, szabályozási stílusa elevenedik fel e rendelkezésekben.

Ős-PR uralkodó módra:

• Az 1405. évi (II. decr.) törvénycikkhez fűzött Előbeszéd-ből: „Zsigmond Isten kegyelméből Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galliczia, Lodomeria, Kún- és Bolgárországok királya, stb. Brandenburgi őrgóf, a szent római birodalom főkamara, Csehország és Luxemburg örököse.Egyéb lelki aggodalmink közt egyik kiváló gondunk van arra, hogy, valahányszor terhesebb teendőktől mentek vagyunk, kegyes intézkedésekkel azon is munkálkodjunk, a mi a kormányzásunkra bizott alattvalók hasznára és javára tartozik. Mert hát az alattvalók nyugalma: az uralkodónak dicsősége; és a midőn a fejedelem a közjó érdekében valamit mérsékelten, lelkiismeretesen és bölcsen végez, ennek sikere az ő serény gondoskodását szerfölött megasztalja.”

Egy kis ildomos álszerénység-gel, az 1498. évi törvénycikkhez fűzött Előbeszédben. Üzeni „Ulászló, Isten kegyelméből Magyarország, Csehország, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galliczia, Lodomeria, Kunország és Bolgárország királya, úgy szintén Szilézia és Luxemburg hercege, valamint Morvaország és Lausitz őrgófja, minden ugy mostan élő mint jövendőbeli keresztény hívőnek. A felséges Isten,

a kinek akarata kormányoz mindent, a mit alkotott, úgy a megyei birodalomban, mint széles e világon, azért emelt minket (noha érdemtelenül) e királyi méltóság magaslatára vagy legfőbb polczára,....”

És ugyanő:

• „Hogy miután nekünk, ki ezt a nemes Magyarországot Isten kegyelméből megnyertük és úgy idebenn, mint odakünn minden oldalról, minden ellenségeskedéssel és ellenséges támadással szemben biztonságba és nyugodt állapotba helyeztük... Mi, a kinek az alatt az egész idő alatt, a mióta Isten rendeléséből és parancsából a királyi méltóság polczára jutottunk és minden cselekvésünkben meg gondolatunkban kiválóbb törekvésünk nem volt s jelenleg sincs mint az, hogy ezt az országot és annak lakosait, tudniillik a mi hű alattvalóinkat békés nyugalomban, jó törvények alatt, és a karok s rendek mindenikét régi és örökös szabadságában megtarthassuk.”²

és

• „MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF ISTEN KEDVEZŐ kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar, Cseh, Dalmát, Horvát, Tót, Halics, Lodomér, Ráma, Szerb, Kun és Bolgár országok Apostoli, úgy Illyria, Jeruzsálem stb. Királya, Ausztria főhercege, Toscana és Krakó nagyhercege, Lotharingia, Salzburg, Steyer, Korontán, Krajna és Bukovina hercege, Erdély nagyfejedelme, Morvai őrgóf, Fel- és Al-Szlézia, Modena, Parma, Piacenza, Guastalla, Osvieczim és

1 Így!

2 Előbeszéd az 1500. évi törvénycikkhez.

Zátor, Teschen, Friaul, Ragusa és Zára stb. hercege, Habsburg, Tyrol, Kyburg, Görz és Gradiska grófja, Trient és Brixen fejedelme, Fel- és Al-Luzsicza s Istria örgrófja, Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg stb. grófja, Triest, Kattaro és a Szláv örgrófság Ura stb....¹

Piacvédelem, kissé talán nyers eszközökkel, az 1525. évi XXIII. törvénycikkben: „A külföldi pénzek behozóit meg kell égetni. Továbbá a mely külföldi emberek jövőre ez országon kívül vert és készített pénzeket hoznak be ebbe az országba és ezen rajtakaphatók, azokat legott és tényleg tüzre kell vetni s elégetni, és a vert pénzeket el kell tőlük venni. Azokat is, kik e pénzeket az országban elfogadják és tovább adják, ha jövőre rajtakaphatók lesznek, hasonlóképen kell büntetni.”

Gazdasági jogrendünk olyan fontos előzményei, sőt alapkövei

sorakoznak itt, mint egyebek közt az 1872. évi ipartörvény, az 1875. évi Kereskedelmi Törvény, az 1876. évi XXXVI. törvénycikk a záloglevelek biztosításáról, az 1881. évi csódtörvény, a szerzői jogról szóló 1884. évi XVI. törvénycikk, az 1927. évi XXXV. törvénycikk a jelzálogjogról, az 1930. évi V. törvénycikk a korlátolt felelősségű társaságról és a csendes társaságokról.

Máig irányfényként szolgálhatnak azok a gondolatok, amelyekkel a tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. törvénycikkünk általános indokolása kezdődik: „Mert a tisztességtelen versenyben megvan az a beláthatatlan károkat okozó társadalom-ellenes elem is, hogy nemcsak a közvetlenül megtámadott versenytársnak személyiségi jogait és vagyoni érdekeit sérti, hanem hogy ezt magát és tisztességes versenytársait is választani kényszeríti a közt, hogy vagy

tönkre menjenek, vagy hasonlóan tisztességtelen eszközökkel igyekezzenek céljukat elérni. Hogy a létfenntartás mindennél hatalmasabb ösztöne a versenytársakat többnyire az utóbbi lehetőség felé hajlítja, ez az egész közgazdasági életet fenyegető olyan veszedelemnek nyitja meg a perspektíváját, amelytől a hazai kereskedelemnek megvédelmezése első rangú állami feladat.”

Napjaink kereskedelmi reklámjaiban nagyon is elkelne a szédelgő feldicsérés elleni szigorú fellépés. Ez a fogalom és a reklámszédelgés tilalma már az 1923. évi V. törvénycikkünkben benne volt. Rohanó korunkban méginkább fontos az az ott megjelenő rendelkezés, amely szerint „A valóságnak megfelelő adatot sem szabad úgy híresztelni, hogy annak a szokásos figyelem mellett a valóságnak meg nem felelő értelmet lehessen tulajdonítani.”

Kaszás György

A nagy adrenalin játék

Geomédia Szakkönyvek, 2000

Utálok a reklámokat. Ha még léteznek valahol emberevők, hozzájuk vitetnék élelmiszersegélyként mindenkit, aki a TV-reklámokban menstruációs ciklusról, átázásról, kiszivárgásról, nomeg tiszta, száraz érzésről beszél. Ha nem léteznek, akkor Szibériába, szánhúzó-

nak. Utánuk küldeném az agressziót fröcskölőket – lásd egyebek közt az üdítőital címszónál –, a bárgyún selypegő reklámgyerekek, a csurgó-csobogó pelenkások kitalálói, és még sokakat, akik az elektronikus médiát korunk egyik legnagyobb környezetszennyezőjévé teszik.

Kereskedelmi reklám, marketing-kommunikáció. Hajdan pár-

tunk és államunk évtizedeken át nagy erőfeszítéssel, ám hasztalan igyekezett belénk oltani a megvetést, sőt gyűlöletet az imperializmus, a nemzetközi nagytőke és a mindezt megtestesítő nagyvállalatok iránt. Ezt az utálatot néhány multi pár röpke év alatt sokunkban felkeltette a PR-akcióikkal, a marketing-kommunikációjukban ránk zúdított agresszív, izlés- és

1 Előbeszéd I. az 1867. évi törvénycikkekhez.